

[Westergaard Andersen.]

neder, fordi man på det tidspunkt sænkede tjenestetiden fra 14 måneder og til 12 måneder — her præcis en tredjedel.

Erfaringen er altså den, at man fastsætter militærnægtertiden til en tredjedel over det, der er den almindelige tjenestetid, og kun hvor man har skæve måneder, forhøjer man.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til forsvarsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 27. april, kl. 9 med følgende dagsorden:

1) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om internationalt udviklingssamarbejde.

2) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om pension til statens tjenestemænd m. v. i Grønland.

3) *Forespørgsel til udenrigsministeren af Orla Møller m. fl.*

4) *Valg af 5 medlemmer og 5 stedfortrædere til den danske delegation til Europarådets rådgivende forsamling.*

Mødet hævet kl. 13.44.

82. møde.

Fredag den 27. april kl. 9.00.

Formanden: I skrivelse af gårds dato meddeler økonomi- og budgetministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om tillægsbevilling for finansåret 1. april 1972-31. marts 1973.

De af folketinget valgte statsrevisorer har afgivet betænkning over statsregnskabet for finansåret 1971-72. Eksemplarer vil blive omdelt.

Med skrivelse af 26. april 1973 har undervisningsministeren fremsendt skriftlig besvarelse af et af medlem af folketinget Ellen Strange Petersen stillet spørgsmål (spm. nr. 205). Spørgsmålet og besvarelsen vil blive optaget i Folketingstidende.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Økonomi- og budgetministeren (Per Hækkerup): Jeg skal herved tillade mig at fremsætte *forslag til lov om tillægsbevilling for finansåret 1. april 1972-31. marts 1973.*

Forslaget til tillægsbevillingslov for 1972-73 er udarbejdet efter samme princip, som har været fulgt i de senere år. Det tilsigtes således i forslaget ikke blot at registrere de bevillingsmæssige virkninger af de dispositioner, der er truffet i finansårets løb gennem navnlig ny lovgivning og aktstykker, men tillige at ajourføre skønnene for indtægter og for lovbundne udgifter og at ned sætte de bevillinger, der ikke er udnyttet fuldt ud. Det er herved tilstræbt, at finansloven og tillægsbevillingsloven tilsammen så nær som muligt angiver det endelige regnskabsresultat for finansåret. Da der i overensstemmelse med de senere års praksis ikke vil være adgang til fra ministeriernes side at stille ændringsforslag, vil der imidlertid stadig kunne forekomme afvigelser mel-

[Økonomi- og budgetministeren.]

lem de samlede bevillinger og det endelige regnskab som følge af bevægelser, der har fundet sted efter udarbejdelsen af tillægsbevillingsforslaget. Der vil på sædvanlig måde blive afgivet regnskabsmæssige forklaringer for sådanne afvigelser.

På finansloven for 1972-73 var de samlede indtægter på drifts-, anlægs- og udlånsbudgettet anslået til ca. 45,9 mia. kr. og udgifterne til ca. 42,9 mia. kr., således at *overskuddet på drifts-, anlægs- og udlånsbudgettet* på finansloven var ca. 3 mia. kr. I tillægsbevillingslovforslaget indgår en nettoforøgelse af indtægterne med knap 100 mill. kr. og en nettoforøgelse af udgifterne med ca. 950 mill. kr., hvorefter overskuddet på drifts-, anlægs- og udlånsbudgettet skulle blive reduceret til godt 2,1 mia. kr. *Kasseoverskuddet*, der foruden af de nævnte indtægter og udgifter tillige påvirkes af visse kapital- og restancebevægelser, var på finansloven ansat til ca. 2,3 mia. kr., men skønnes nu at blive omkring 1,7 mia. kr., således at tillægsbevillingslovforslaget her indeholder en nedsættelse med ca. 0,6 mia. kr. Kasseoverskuddet på ca. 1,7 mia. kr. beror ligesom i de foregående år på en foreløbig opgørelse. En endelig opgørelse vil først foreligge i forbindelse med afslutningen af statsregnskabet.

Blandt de kapitalbevægelser, der påvirker det såkaldte kasseoverskud, indgår som indtægt afdrag på statslige udlån og som udgift obligationskøb til den sociale pensionsfond, der i 1972-73 nåede op på et årsniveau på 800 mill. kr., samt afdrag på den indenlandske og den udenlandske statsgæld. Derimod indgår provenuet ved optagelse af nye udenlandske statslån ikke i det beregnede kasseoverskud. Dette provenu har i 1972-73 udgjort ca. 1,25 mia. kr. Kasseoverskuddet opgøres på ren ind- og udbetalingsbasis for 12 måneders perioden 1. april til 31. marts og påvirkes derfor foruden af indtægts- og udgiftsnoteringerne tillige af restanceforskydninger. Der kan derfor i opgørelsen af kasseoverskuddet forekomme udsving, som det er vanskeligt at forudse. Ved de skøn, der er foretaget i løbet af finansåret, har kasseoverskuddet i 1972-73 været anslået noget lavere end de nu forventede ca. 1,7 mia. kr. Den endelige opgørelse vil bero på fremkomsten af regnskabsoplysninger om

indtægter, udgifter, restance- og betalingsbevægelser fra samtlige styrelser.

Jeg skal det i følgende gennemgå hovedbevægelserne på indtægts- og udgiftsbudgettet i 1972-73 i forhold til det budget, finansloven indeholdt.

Indtægtsbudgettet er set under ét som nævnt næsten uændret med en merindtægt på ca. 100 mill. kr. Dette nettotal dækker imidlertid over en forøgelse af provenuet af forbrugsafgifter på godt 1,9 mia. kr. og en formindskelse af provenuet af kildeskat m. v. på godt 1,8 mia. kr. i forhold til finansloven.

Skønnet over *forbrugsafgifterne* blev allerede i september i fjor forhøjet med knap 1,2 mia. kr. Heraf vedrørte godt 400 mill. kr. forventet merprovenu ved afgiftsforhøjelserne i september, medens ca. 750 mill. kr. omfattede ændrede provenuskøn, navnlig for moms. Afgiftsprovenuskønnenes forhøjedes yderligere med 200 mill. kr. i november og ca. 150 mill. kr. i marts. Der er derudover nu konstateret et yderligere merprovenu på ca. 200 mill. kr. i stempelafgift og godt 300 mill. kr. i andre afgifter. I opgørelsen af det samlede provenu er der gjort fradrag med ca. 100 mill. kr. for overførsel til EF af Fællesskabets andel af told- og landbrugsafgifter. Endvidere er i overensstemmelse med budgetteringen på finansloven størstedelen af godtgørelsen af moms til byggeriet fradraget i indtægterne med et beløb på knap 1,3 mia. kr., medens kun et beløb på 50 mill. kr. er opført på boligministeriets budget som tilskudsudgift vedrørende byggeri påbegyndt efter 1. juli 1972. I budgettet for 1973-74 er byggemomsgodtgørelsen derimod som bekendt opført med et beløb på 1,2 mia. kr. som udgift under boligministeriet.

Af den samlede forøgelse på godt 1,9 mia. kr. i provenu af forbrugsafgifter vedrører ca. 0,9 mia. kr. momsen, medens resten er fordelt over næsten alle øvrige forbrugsafgifter. Merprovenuet beror især på, at indkomsterne i samfundet er steget noget stærkere i løbet af finansåret end forudsat ved fastsættelsen af finanslovens provenuskøn.

Allerede i sommeren 1972 forudsås det, at både skønnet for indbetaling af *kildeskat* og for afregning af kildeskat til kommuner var ansat for højt på finansloven for 1972-73, og i finansoversigten i september i fjor blev skønnet for statens nettoprovenu nedsat

[Økonomi- og budgetministeren.]

med ca. 1,9 mia. kr. De beløb, der nu indgår i tillægsbevillingsforslaget, viser fortsat en reduktion på 1,9 mia. kr. i statens netto-provenu af kildeskat. Samtidig registreres der en stigning i provenuet af arve- og gave-afgifter på 85 mill. kr.

De øvrige indtægtsposter viser ingen væsentlige ændringer i forhold til finansloven, idet navnlig indbetaling til staten af overskud fra Nationalbanken er blevet nogenlunde som oprindelig forudsat.

Det totale billede af statsbudgettets udgifts-side er som indledningsvis nævnt en merudgift på netto ca. 950 mill. kr. i forhold til finansloven. Denne merudgift modsvares næsten fuldt ud af indtrådte stigninger i de *lovbundne udgifter*, i alt ca. 900 mill. kr. udover pris- og lønreguleringen af udgifterne. Samtidig overstiger merudgifter i 1972-73 ved *ny lovgivning* finanslovens lovreserve på 650 mill. kr. med ca. 200 mill. kr. Merudgifter som følge af pris- og lønreguleringer overstiger den reserve på 3.050 mill. kr., der på finansloven var afsat til dækning af pris- og lønstigninger, med ca. 500 mill. kr. Til gengæld er der i *udgifter på rammeområder* opnået besparelser på ca. 700 mill. kr. bortset fra pris- og lønreguleringer. Disse forskydninger skal jeg belyse noget nærmere i det følgende:

Udgifterne uden for rammer, herunder navnlig de *lovbundne tilskud*, forøges på tillægsbevillingsforslaget med i alt ca. 3,6 mia. kr., hvoraf ca. 1.675 mill. kr. er pris- og lønreguleringer, medens den reelle stigning er ca. 1.925 mill. kr. Heri indgår udbetalinger til landbruget af midler modtaget fra EF i henhold til EFs markedsordninger, ca. 350 mill. kr., og af et beløb på ca. 15 mill. kr. fra Sverige i henhold til EFTA-aftale. Bortset fra disse udbetalinger, der dækkes af indtægter udefra, er den reelle stigning ca. 1.560 mill. kr. Heraf er ca. 650 mill. kr. merudgifter som følge af ny lovgivning og godt 900 mill. kr. merudgifter i forhold til finanslovens skøn for *lovbundne tilskud*. Finanslovens skøn beløber sig til godt 25 mia. kr., og forhøjelsen af skønnene udgør således totalt knap 4 pct. Af de samlede merudgifter på godt 900 mill. kr. vedrører ca. 400 mill. kr. tilskud på socialministeriets budget (herunder øgede tilskud til alderdoms- og plejehjem med ca. 140 mill. kr. og til daginstituti-

tioner for børn med ca. 75 mill. kr.), medens ca. 100 mill. kr. vedrører diverse tilskud på undervisningsministeriets budget, ca. 100 mill. kr. tilskud under landbrugsministeriet i henhold til landbrugsstøtteordningerne gældende indtil 1. februar, medens ca. 80 mill. kr. vedrører tilskud til arbejdsløsheds-kasser og ca. 50 mill. kr. tilskud til kommunale vejudgifter i henhold til de særlige regler, der var gældende i 1972-73.

Udgifterne på rammeområder viser på tillægsbevillingsforslaget en samlet merudgift på knap 2 mia. kr., men pris- og lønreguleringer udgør i alt ca. 2.125 mill. kr., således at aktiviteten har været noget mindre end forudsat på finansloven. Dette samlede resultat fremkommer dog ved en række forskydninger. Inden for finanslovens oprindelige bevillinger på rammeområderne er der således tale om et mindreforbrug på ca. 700 mill. kr., navnlig som følge af de dispositionsbegrænsninger, der blev gennemført ved økonomi- og budgetministeriets cirkulære af 16. maj 1972. Af besparelserne vedrører godt 400 mill. kr. anlægsudgifter. Udgifterne på rammeområder omfatter på den anden side udgifter på ca. 250 mill. kr. som følge af ny lovgivning og udgifter til i alt 225 mill. kr. tiltrådt af finansudvalget i finansårets løb. Heraf er 150 mill. kr. afskrevet på finanslovens tillægsbevillings-reserve og ca. 75 mill. kr. kompenseret af indtægter på udgiftsparagrafferne. Samtidig er udgifterne skrevet op med ca. 100 mill. kr. og indtægterne med samme beløb som følge af overgang fra netto- til bruttoposteringer på forsvarsministeriets og statsbanernes budgetter.

Indtægterne på udgiftsbudgettet forøges på tillægsbevillingsforslaget med ca. 800 mill. kr. Heraf udgør som nævnt ca. 365 mill. kr. indbetalinger fra EF og Sverige til viderebetaling til landbruget og ca. 100 mill. kr. indtægter, der som lige nævnt fremkommer ved nye bruttoposteringer, og endelig 75 mill. kr. kapitalindtægter tiltrådt af finansudvalget. Merindtægter på ca. 50 mill. kr. fremkommer som følge af ny lovgivning. De resterende merindtægter udgør godt 200 mill. kr. Heraf er kun ca. 25 mill. kr. angivet som en pris- og lønregulering, men i virkeligheden omfatter den overvejende del af hele beløbet på 200 mill. kr. en justering af indtægterne i takt med pris- og lønregulering

[Økonomi- og budgetministeren.]
af udgifterne og kan derfor i det store og hele modregnes i de pris- og lønreguleringer, der opføres for udgiftsbevillingerne.

De samlede *pris- og lønreguleringer* for hele budgettet udgør ca. 3.750 mill. kr., hvoraf ca. 200 mill. kr. vedrører anlægsudgifter, hvor pris- og lønreguleringer for første gang opføres i tillægsbevillingslovforslagets PL-kolonne. Over for den samlede overskridelse på ca. 700 mill. kr. i forhold til finanslovens reserve på 3.050 mill. kr. står dog merindtægter på ca. 200 mill. kr. ved forhøjede indtægtssatser på udgiftsbudgettet.

De *merudgifter som følge af ny lovgivning*, der på tillægsbevillingslovforslaget er indregnet i bevillingsforslagene vedrørende udgifter uden for rammer, udgifter på rammeområder og indtægter på udgiftsbudgettet, udgør som tidligere nævnt netto ca. 200 mill. kr. mere end finanslovens lovreserve på 650 mill. kr. Blandt de udgifter ved ny lovgivning, der er blevet større end oprindelig anslået, er navnlig udgifterne ved forhøjelsen pr. 1. april 1972 af dagpengeydelse; endvidere er tilføjet enkelte yderligere lovforslag, bl. a. forslaget om et indskud på 50 mill. kr. i Finansieringsinstituttet for Industri og Håndværk.

Nettoudgifterne ved nye bevillingsforslag tiltrådt i finansårets løb har kunnet holdes inden for det beløb på 150 mill. kr. i tillægsbevillingsreserve, som var afsat på finansloven. Men der er, bl. a. som følge af oprettelse af en række nye stillinger i forbindelse med indtrædelse i EF, ikke opnået den besparelse på reservebeløbet, som oprindeligt blev tilstræbt sammen med besparelserne på finanslovens bevillinger.

Jeg har hermed givet en kort beskrivelse af hovedbevægelserne i tillægsbevillingslovforslaget. Idet jeg i øvrigt henviser til lovforslagets enkelte bevillingsforslag med tilhørende anmærkninger og til de indledende oversigter, skal jeg anbefale forslaget til tillægsbevillingslov for 1972-73 til det høje tings velvillige behandling.

Skriftligt besvaret spørgsmål.

Af *Ellen Strange Petersen* til undervisningsministeren (17. april 1973):

„Hvad foretager undervisningsministeren sig i anledning af de fortsatte oplysninger

om, at universitetscenteret i Roskilde ansætter lærerkræfter efter politisk holdning og ikke efter faglige kvalifikationer?“ (Spm. nr. 205).

Begrundelse.

Mit spørgsmål er baseret blandt andet på professor, dr. phil. Thora Blatts kronik i *Kristeligt Dagblad* for den 27. marts 1973, hvori det siges, at det ved ansættelsesproceduren i Roskilde ikke altid udelukkende er kvalitet, der tæller.

Det betænkelige i proceduren er uddybet i en kronik i *Berlingske Tidende* for den 17. april 1973 „Hvem passer til Roskilde?“, skrevet af stud. med. og scient. Benedikte Hedegaard Pedersen. Denne hævder, at man til kandidatstipendiater „kigger ansøgere ud“ med henblik på, hvem der er „RUC-typer“, og at man til stillinger som studenterinstruktører overhovedet ikke foretager opslag.

Endelig henvises til en politianmeldelse, som en ansøger til et kandidatstipendium har foretaget 14. april mod offentligt ansatte ved Roskilde universitetscenter vedrørende forsømmelighed i ansættelsesproceduren, en anmeldelse, som undervisningsministeren har modtaget kopi af.

Undervisningsminister *Knud Heinesens* svar (26. april 1973):

Jeg har tidligere i et svar til fru Ellen Strange Petersen på spørgsmål nr. 306 af 30. august 1972 redegjort for den oprindeligt anvendte procedure ved besættelse af stillinger for det videnskabelige personale ved Roskilde universitetscenter.

Mens man ved besættelsen af de først oprettede stillinger ved Roskilde universitetscenter anvendte en ansættelsesprocedure, der i nogen grad afveg fra den normale, bl. a. fordi der på dette tidspunkt ikke fandtes sædvanlige styrende organer, jfr. mit svar på det foran nævnte spørgsmål, er der nu ved bekendtgørelse af 23. november 1972 om Roskilde universitetscenter institueret organer, der stort set svarer til dem, der findes på universiteterne, og der er i bekendtgørelsen fastsat bestemmelser om proceduren ved besættelse af stillinger ved centeret. Det er yderligere af undervisningsministeriet tilkendegivet centeret, at såvel professorater som adjunkt/lektorstillinger, der

[Undervisningsministeren.]

fremtidig oprettes, må opslås med afgrænset fagområde, således at alle ansøgere til en stilling bedømmes af et for vedkommende stilling nedsat fagkyndigt bedømmelsesudvalg.

Det vil fortsat kunne indgå i opslaget, at det vil være ønskeligt, at ansøgere ud over at besidde de for den enkelte stilling specielt ønskede faglige kvalifikationer har erfaring med og interesse for forskning og undervisning, herunder uddannelsesplanlægning, på tværfagligt grundlag. Ministeriet har derimod meddelt Roskilde universitetscenter, at man ikke kan acceptere, at „interesse og evne for vidtgående samarbejde med kolleger og studerende om planlægning og gennemførelse af studieprogrammer“ indgår som et generelt kvalifikationskrav.

De fagkyndige udvalg afgiver på grundlag af en samlet bedømmelse af ansøgernes kvalifikationer, herunder tværfaglige kvalifikationer, indstilling til hovedområdenævnet om, hvem af ansøgerne der må anses for bedst kvalificeret. Hovedområdenævnet tager herefter stilling til sagen på grundlag af denne indstilling samt erklæring fra studienævnet om ansøgernes undervisningsmæssige kvalifikationer.

De nye regler vil indebære en betydelig stramning i forhold til den oprindeligt anvendte procedure, ifølge hvilken de fagkyndige udvalg kun udtalte sig om, hvorvidt den enkelte ansøger var fagligt kvalificeret, hvorefter indstillingsudvalgene, der bestod af lærere og studenter, blandt de kvalificerede foretog udvælgelsen også under hensyntagen til ansøgernes mulighed for at opfylde de generelle kvalifikationskrav og til nødvendigheden af en vis alsidig dækning af fagområderne.

Den foran omtalte procedure vedrører besættelse af videnskabelige heltidsstillinger. På foranledning af den i begrundelsen for spørgsmålet nævnte politianmeldelse mod Roskilde universitetscenter for forsømlighed i forbindelse med uddeling af kandidatstipendier har ministeriet udbedt sig en redegørelse fra centeret, ligesom man agter at udbede sig en nærmere redegørelse for proceduren ved ansættelse af studenterinstruktører og andre undervisningsassistenter.

Den første sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om ændring af lov om internationalt udviklingssamarbejde.

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 186) findes i tidenden sp. 5638).

Der var stillet følgende ændringsforslag:

Af *udenrigsministeren*:

Til § 1.

I den under nr. 1 foreslåede ændring af lovens § 7, stk. 1, ændres „1.500 mill. kr.“ til: „2.000 mill. kr.“

Bemærkninger.

Baggrunden for fremsættelsen af lovforslaget om forhøjelse af garantirammen i lovens § 7 fra 1.000 mill. kr. til 1.500 mill. kr. var som anført i bemærkningerne til lovforslaget, at der i de sidste måneder af 1972 var modtaget ansøgninger om kreditgaranti for usædvanligt store leverancer.

Ved lovforslagets fremsættelse var den samlede værdi af udstedte garantier, afgivne tilsagn og modtagne ansøgninger i alt ca. 1.057 mill. kr. Stigningstakten er, om end i afdæmpet form, fortsat i de første måneder af 1973, således at værdien af udstedte garantier, afgivne tilsagn og modtagne ansøgninger i midten af marts 1973 var vokset til i alt ca. 1.200 mill. kr.

Forslaget om en forhøjelse af kreditrammen med yderligere 500 mill. kr. til 2.000 mill. kr. fremsættes for at undgå fremsættelse af et nyt ændringsforslag til loven i folketingsåret 1973-74.

Ændringsforslaget sattes først til forhandling.

Jørgen Peder Hansen: Det lovforslag, som tinget her har til tredje behandling, gik direkte fra anden til tredje behandling uden udvalgsarbejde. I det tidsrum, der siden er forløbet, har vi modtaget en meddelelse om, at der allerede er trukket så store beløb på den udvidede ramme, som i henhold til foreliggende lovforslag skulle være 1.500 mill. kr., at der mellem partierne har været enighed om, at der fremsættes et ændringsforslag her til tredje behandling, som tager højde